НАРОДНИ БРОЈ 33.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Припосланo“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 124. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 15. АВГУСТА 1897. ГОДИНА XXXII.

Политички тренутак здравица.

Као што се могло очекивати, богата Русија је дочекала председника француске републике Фора најсјајније. Друкчије није могло ни бити, јер ту није посреди само враћање пријатељства, него се истиче политички тренутак, који је добио видљива израза при посети рускога цара у Француској. Сад је требало то исто само да се понови и потврди.

Шта владари и државни поглавари међу собом говоре и утврђују, то обично не изилази на светлост и ми обични људи не можемо то дознати. Али ипак, да се задовољи љубопитство јавнога мишљења, удесили су владари, да при посетама једно другом наздрављају и у здравици искажу оно, што може цео свет знати и из чега се даје нагађати и судити, шта су владари још између редова говорили.

Стари владари нису били толико разметљиви здравицама. А у новије доба, млађи владари, од како свет много више прати кретање политике у државама и од како се много више забавља јавним пословима, нашли су за добро и корисно, да у здравицама што осетљивије додирну међусобне одношаје својих држава и одношаје својих држава за општи мир, те тим да у неколико уведу јавно мишљење у политичке тајне своје и задовоље га бар тренутно.

При последњој посети види се осим овога још нешто више. Велико пријатељство између владара, дубока наклоност Француске и Русије у искреност у осећајима руског и француског народа не види се само у изговореним здравицама, него и у оном срдачном предусретају. Необично не годи то жидовској штампи, што је цар руски изишао у сусрет Французима до Кронштата, од чега су Немци одвраћали цара, па онда још више, што се цар загрлио и пољубио са „једном обичном, некрунисаном поглавицом државном“, као што је Фор. У тим речима нађе одушке срдита немоћ, пребацујући то руском цару, „том јединoм владару у образованом свету, који својом вољом а без устава управља државом.“

Понашање рускога цара узбунило је непријатеље словенске, и они нису могли да се уздрже на ономе, што су искусили при овом дочеку, него се позивају и на ову формалност, како се цар љуби са грађанском поглавицом. Није могао клин да не пробије кроз врећу, јер су их догађаји данашњи поразили. Добро су пратили они све догађаје при дочеку немачког цара, а добро су уочили шта је све сад било. То их узнемирује, то их поражава. Оном приликом наглашава се само пријатељство између немачког и руског двора, а овде се истичу једнаке мисли узајамне верности два народа, руског и француског, које ће свезу пријатељства и дубоке наклоности обе земље још тешње да споји.

Много ће се претресати и ситнити ове речи у јевропској штампи и много на њих полажу политичари, који се зноје освајачком политиком, јер се из њих даје много прочитати. Међу великим јевропским државама, засад је још увек Француска једини прави и искрени пријатељ Русије, а остали пријатељи, међу које се рачуна и Немачка, само су пријатељи — под морање!

Французи у Русији.

Велики сјај руског дочека а још више његов значај привукао је на себе пажњу политичких кругова и све новине од реда пуне су описа о том сјајном дочеку.

Кад је председник француске републике Фор стигао у понедељак пред руско земљиште, изишао му је у сусрет цар руски Никола са својом пратњом, ту се поздравио с њиме и двапут пољубио. Такав срдачан дочек сувише упада у очи тесногрудим политичарима. Кад је Фор ступио на суво, народ му је узастопце ишао и клицао „Ура!“, а женскиње су бацале цвеће. Све је то и још друго много учинило, да се данас не пише више о дочеку француског председника у Русији, него о дочеку француског народа код Руса.

Руска царска породица дочекала је пријатељски Французе у Петерхофу и тамо их царски угостила. А о свечаном ручку тога дана, где су присутни били сви великаши и с једне и с друге стране пале су две здравице, које су узнемириле непријатеље словенске, а највише Енглеску. Те две здравице доносимо у политичком прегледу.

Првог дана у вече била је свечана представа у позоришту у Петерхофу, где је приказан други чин опере „Живот за цара“ од Глинке и балет „Сан летње ноћи“. Председник Фор седео је између цара и царице. У дворској ложи били су велики кнежеви и кнегиње, француски министар спољашњих послова Ханото, руски министар спољашњих послова Муравјов и француски посланик гроф Монтебело. Кад су гости ступили у позориште забрујала је марсељеза и присутни су стојећи слушали.

Сутра дан пре подне стигао је Фор на руској царској лађи „Александри“ са својом руском и француском свитом у Петроград. Кад се лађа приближила пристаништу са присутних бродова и околних кућа поздравили су госте одушевљено војници и народ. Војничка музика ударила је марсељезу, Фор је поздравио војнике на руском језику. Војници су му на то громко одговорили „Ура!“ Фор је на отвореним колима ушао у Петроград, праћен сјајном свитом и силним народом. Пред његовим колима и за коли јахало је одељење уралских козака. Петроградске улице којима је пролазио пливале су у богатом сјају и украсу.

У пола два по подне, било је полагање камена темељца за „Троички мост“. Ма да је киша падала, присутан је био цар, Фор, руско свештенство с митрополитом Паладијем на челу. На Неви били су многи бродови окићени заставама и 10 ратних бродова; музика је свирала руску химну и марсељезу; при доласку цара и Фора били су обоје одушевљено поздрављани, а тако и при одласку. Цар се вратио лађом у Петерхоф, а Фор је отишао у француско посланство, где је примао изасланство француске насеобине, дипломатско тело и градско заступство.

Француски министар председник Мелине из Париза је управио на председника Фора овај брзојав; „Влада има част да изрази дубоке осећаје председнику републике, које је у ње изазвала вест о величанственом пријему и одушевљеном дочеку, што га је спремила руска влада и народ шефу француске владе. Влада моли председника, да изрази највећу захвалност њену и целога народа, царским величанствима. Она ће више од сад, но до сад излазити на сусрет народу, који се с њима опријатељио“.

У цркви Петропавловске тврђаве посетио је Фор гробницу Александра III. и положио на сандук златан венац. За тим је ишао у зграду француског добротворног друштва, где је присуствовао полагању камена темељца у новом крилу овога завода. У дому Петра Великог састао се с царем и посетио бродарницу француско-руске компаније и државну творницу артије. За тим је примао равна изасланства петроградско и московско племство, петроградско земство, градско заступство Москве и многих градова, петроградско трговачко и занатлијско друштво. Ова изасланства поднела су Фору соли и леба, светих слика, богатих албума.

Политички преглед.

Аустрија.

Конференција за измиру Немаца и Чеха неће се одржати, те се тако неће моћи решити парламентска криза у Аустрији. Немачка опозиција није хтела да иде у ову конференцију, јер није задовољна, како је и кога је Бадени позвао у ту конференцију. С тога наступа министарска криза у Аустрији.

Троједница.

У седници од понедељника говорио је Спевец против савеза опозиционих странака које нису политичке странке, него верске. Осуђује њихове антисемитске тежње као неродољубиве Оделни предстојник Крајчовић изнео је слику о догађајима у Босњацима. Он тврди да власти нису криве што се крв пролила при избору, него опозициони агитатори Власт и није налазила потребе да наређује нешто званичницима при избору, јер 99% званичника припадају владиној странци. Пориче да су многобројни бирачи затварани, него да су за време од почетка године до избора, свега 554 особе затворене, због политичких преступа. Он оставља сабору да реши по својој савести које изборе да оверови. Још је др. Деренчин рефлектовао на говор Спевчев и седница је одгођена до после подне за 5 сах. У овој седници је претпност предлога заступника Ружића одбачена и упућен је предлог управном одбору; предлог се састоји у томе, да се влада позове да либерално поступа при конфискацији пасоша Пошто је завршну реч изговорио референт Егерсдорфер о оверовљењу избора, уништени су избору: Врбанића, Ранцингере, Брлића, Пасарића, Бедековића и Ружића, а оверовљен избор дра Деренчина.

ПОДЛИСТАК

КЉУЧАРЕВИ УНУЦИ.

Не далеко од некадашње престонице, био је властелински летњиковац. О његову доста запуштену терасу ударах таласи Јадранског мора. Са северо-источне стране летњиковца била је питома шумица, која тако исто изгледаше доста занемарена, по свему се видело да овде већ давно није нико летовао.

Једини становник који не остављаше дворац ни зими, беше Ернесто, стари кључар властелински. Он становаше ту са својом баком и двоје унучади, већ више година.

Сад од неколико дана не беше сам, више послужитеља дођоше у дворац. Од њих дознаде Ернесто, да ће нови властелин доћи у летњиковац...

Како се за кратко време све промену у дворцу. Настаде живо кретање и рад, сваки је имао свој посао и старао се да га што боље уради.

Са великим завежљајем кључева корачаше Ернесто кроз одаје...

Дошавши у једну собу, од које прозори гледаху у неизмерну даљину морску, застаде и дубоко уздахну.

— Е тако, тај несретни лов дошао му је главе... на мојим рукама издахнуо је сирома... Тешко теби Ернесто, ако те млади властелин не задржи — где ћеш наћи хлеба за децу — тешко теби, тешко теби, шапуташе Талијанац Ернесто, остављајући кључеве на сто, окрене се прозору и гледаше у мирно море.

— Како сам несретан... Ах, моје несретно дете... Моја Марјуча — јецаше старац.

— Зар опет наричеш? зачује се крештећи глас женски.

То беше жена кључарева, коју је узео кад му је кћи умрла, оставивши за собом два синчића.

— Мани ме се, иди ради твој посао, одговори Ернесто.

То је већ сувише докле ћеш плакати за њом?

— До века, одговори жалосно кључар.

— А што да плачеш, кад те није оставила самог, рече поругљиво жена и оде.

— Ћути торокушо! повиче срдито старац узимајући своје кључеве да иде даље. Кад опази да је сам, седне и замисли се.

— Дакле синовац му је наследник... сећам га се добро... беше леп дечко... Ах, хоће ли ме трпети оваког старог? премишљаше кључар.

*

На тераси пред летњиковцем, владаше необично расположење међу млађима. Сви у свечаном руху очекиваху долазак младога властелина...

— А где нам је Ернесто? упита коњушар.

— Сигурно га бака још није очешљала, одговори угојени кувар.

— Баш бих се радовала да се задоцни, дода жена куварева.

Док су они овде ћеретали, стари кључар узевши своје кључеве, оде да откључа и велику капију, иза које је водио добар пут у некадашњу престоницу.

— Треба бити спреман, може се предомислити и сухим доћи, мишљаше кључар.

Откључавши капију, корачи неколико пута унапред и загледа се у даљину. Како се зачуди, кад опази господске кочије.

— Боже, помози ми! Шта ћу сад да радим, то су властелинска кола. Зар сам ја да га дочекам? говораше усплахирени старац, и брзо ухвати за жицу на капији и стаде нагло звонити.

Ну, никога да дође, сви беху на тераси, очекујући лађу да донесе новога домаћина.

Кочије већ близу беху. Ернесто скину капу, чекаше их гологлав.

За час стадоше пред дворац. Из кола лако искочи човек око 32 године, и не чекајући да га момак прихвати.

— Помози Бог, чича Ернесто, рече властелин.

— Бог Вас помогао, премилостиви господине, одговори побледели кључар.

— А где су остали? упита властелин гледајући око себе као да некога тражи.

— На тераси, очекују Вашу милост.

— Ја сам се предомислио и ето сухим дошао.

— Нека Вам је благословен долазак, рече скромно Ернесто.

— Познајете ли ме добро?

— О. са свим добро, та није то било давно, када сте овде летовали, одговори кључар.

— Јест, јест, рече властелин, то беше пре шест година.

— Чича Ернесто, идите и наредите све за лов, а док се вратим из лова онда ћу ужинати, наређиваше нови спахија улазећи у одаје.

Кључар се поклони и оде да изврши заповест свога новог властелина.

У пратњи свога собника корачаше властелин кроз одаје.

— Јоване, сад ме оставите самог док не буде све спремно за лов.

Оставши сам седне и премишљаше о прошлости.

— Како се овде све променуло... Па како ме није кључарева Марјуча дочекала... каква дивна девојка беше то... да, сећам се добро... оне црне очи... та она искреност и верност... а заиста не нађох таку женску међу отменим дамама... Можда се удала... не, не може бити... Оваке мисли обузамаху младога властелина, када му је собник јавио: да је све спремно за лов.

*

Враћајући се из лова, рече властелин своме коњушару:

— Хајдмо до извора, тамо ћу ја сести да се одморим, а ти иди и пожури кувара, јер сам гладан.

Извор беше у близини летњиковца, и већ после кратког хода кроз шумицу, чуо се ромор брзога потока који растављаше летњиковац од питоме шумице.

— Какви су то дечји гласови? упита властелин застајући.

— То су премилостови господине, кључареви унуци, одговори коњушар.

— Кључареви унуци... Чича Ернестови? упита изненађено властелин.

— Ево их! рече коњушар, показујући на леву страну извора један као други, види се да су близанци.

И заиста близу извора играла се два мушка детета, са својим великим псетом.

Властелин убрза кораке, псето осетивши да долазе, поче да режи, па и да лаје,

— У седници тројединчког сабора од прошлог уторника, била је на дневном реду расправа о адреси. Бележник др Шобат чита нацрт адресе већине. Др. Брешћенски подноси против предлог. Кад је бележник Шобат прочитао и овај нацрт. Узео је реч др. Томашић и критиковао поступак сједињених странака што нису нацрт пре пустили у јавност. Затим је критиковао садржај те опозиционе адресе у погледу речког питања Босне и Херцеговине, Међумурја, Истре и савеза са Словенцима. Уверен је да се земља под садашњом владавином најбоље развија и да те успехе не би нико могао постићи као садашњи бан. (На левици му вичу: Eljen!) Др. Брешћенски брани поступак опозиције о предавању нацрта адресе, а затим брани назоре истакнуте у адреси: да се под плаштом поравнања од 1868. године поништава државна самосвојност хрватске краљевине, народносни карактер се вређа; уводи се мађарски језик у звања и школе, постављају се на хрватском земљишту краљевине мађарски чиновници, који не знају хрватски и вређа се народносни карактер хрватске земаљске војске. Истичући више чињеница доказује да се уставна слобода затире. Међу тим главни разлог сједињених опозиција је остварење идеала слободе и независности. Препоручује адресу опозиције. Барон Раух слаже се са адресом већине донекле, али не одобрава поверење садашњој влади. Говори о сједињењу Далмације и вели да већина треба да захтева да се нагодба и у тој тачци испуни. Седница је завршена у 2 сахата.

Русија.

При свечаном ручку у Петерхофу 11. (23.) августа, наздравио је цар Никола на француском језику председнику Фору: „Осећам се сасвим изванредно задовољан, што Вас могу добродошлицом поздравити, господине председниче и захвалити Вам на Вашој посети, коју читава Русија, са одушевљеном и једнодушном радошћу прима. Успомена која садржи у себи пуно дражи, остаје у мом а тако и царичином срцу дубоко записана са оно мало проведених дана прошле године у Француској. Радо се надамо да ће Ваш боравак међу нама и искреност осећаја које оно буди, још тешње моћи везати свезе пријатељства и дубоких наклоности, које свезују Француску и Русију. Пијем у здравље Ваше господине председниче и за добро Француске.“ — На ову здравицу одговорио је председник Фор: „Ваше Величанство имало је доброту сетити се на оно мало дана, што их је провело Ваше Величанство са Њезиним Величанством царицом, последњег октобра у Паризу. Цела Француска сачувала је са своје стране најтоплије успомене на то. Одговарајући дубоким осећајима целога народа, долази председник републике у престоницу царевине Вашег Величанства, да оне јаке везе учврсти, још тешње веже, које наше обе земље спајају. Пошто ступам на земљиште Русије у оном тренутку, кад срце обадва народа у једним мислима узајамне верности и мира одкуцава у складу, подижем чашу у част Његовог Величанства цара свију Руса, Њезина Величанства царице и целе Русије!“

Енглеска.

На граници Индије и Авганистана задали су урођеници енглеској војсци велика посла. Појавили се многобројни устаници Афридског племена. Ада-мула је мухамеданце искупио, да нападну на Михни и Шаб-Кадр. По вести из Симле заузело је Афридско племе тврђаве Али Меџид и Мауде. — По вести из Печавура, велики број Афридског племена напао је место Се-Поис, у близини Али-Меџида, убио 30 становника и запленио оружје. Очекују се нападаји на многим тачкама на граници. Настао је немир и у Кумујети.

Турска.

Уредништво револуционарног листа јерменског „Дрошак“ који излази у Женеви, публиковало је једну прокламацију. у којој се тврди, да јерменске чете, које су 5. августа по новом упале у турски вилајет Ван нису биле разбојничке чете, него су биле трупе наоружане од „револуционарне јерменске федерације.“ И Турци и Курди веома уважавају ове трупе. Уједно се вели у тој прокламацији, да Јермени нису ни мало застрашени покољима и да ће револуција трајати, докле буде постојало садашње несносно стање јерменског народа, јер је револуција једино средство за спас јерменскога народа. Јермени народ не ће положити оружје. — Посланици великих сила у Цариграду добили су 8 т. мес. преко страних пошта један меморандум са потписом Главног одбора цариградске револуционарне федерације јерменске. У меморандуму се објашњује како је опстанак Јермена, који теже само за грађанским победама и правима, несносан, јер су сви предлози о реформама остали неизвршени. Бомбама баченим у Цариграду Јермени су дали знак да су живи и то је само почетак једне нове акције.

Фор у Русији.

У част Форову била је 13. августа у Красном Селу смотра војске, на којој је било $65^3/_4$ батаљона пешадије, четрдесет и три ескадрона и четрнаест сатнија коњице и $4^1/_2$ батаљона артиљериста са 200 топова. Општина петроградска поднеће хлеб и со председнику републике на сребрном, емалираном и позлаћеном послужавнику и албум са 10 акварелом рађених слика Петрограда. Исто тако општина ће поднети на дар министру Ханотоу, генералу Боадефру и адмиралу Жервеу емалиране пехаре; сваком француском броду послаће се по пехар и неколико чаша — за командире пехар, за официре сребрне чашице. Матрозима ће се у изобиљу изнети слаткиша и цигарете. Французи, који живе у Москви, поднеће Фору албум са сликама града Москве. Горње корице на албуму биће масивна даска од позлаћеног сребра. На њој је у средини грб Француске, а у около стоје четири овална медаљона с натписом. Између многих послова, који подноси Москва Фору, биће једна слика Форова, коју је везла на белом атласу свилом нека московска дама — гђа Кинђакова. Слика је ова, како јављају „Руске Вједомости“, један необично диван уметнички рад, у коме је најмањи детаљ израђен необично марљиво и тачно. Слика је утурена у рам, стила рококо, коме при дну стоји натпис на франц. језику: „Г. Феликсу Фору, председнику француске републике за спомен о посети у Русији. Москва 1897“. На свечаности у Петрограду дошао је париски уметник Андре Бруље као изасланик министра лепих вештина, да прибере скице за слике које ће представљати ове свечаности. Руски новинари давали су 11 ов. м., вечеру француским новинарима у гостионици „Контан“. На вечеру су имали бити позвани сви француски официри. 12 и 13 августа општина приређује за француске официре и војнике весеље у гостионицама „Аркадији“ и „Акваријуму“. Сем тога биће ту свечана позоришна представа и електрична илуминација целог парка, у коме су те гостионице. У великом петерхофском дворцу, где је одсео председник републике, читав низ соба меблиран је, с необичним укусом и царском раскоши. Сва су одељења украшена у стилу Луја XV. и XVI. Ових одељења има шест парадних и толико обичних. Прва тону у јужном зеленилу и цвећу и пуна су слика најчувенијих уметника. Подробан опис сваког одељења и собе само показује са колико је пажње руски двор дочекао поглавара француског. Богатство и раскош удружени с укусом блистају у свакој одаји, одређеној за Фора. Војничка електро-техничка школа осветљује у част Форову сва три дана електриком све руске бродове у Кронштату, све тврђаве и све батерије. Из разних руских градова стигло је у Петроград 3000 изасланика само од француских колонија по Русији. Они су на засебним, дивно искићеним лађама поздравили Фора. Француска компанија, која је узела у рад сôне руднике доњецког басена поклонила је Фору две колосалне статуе од соли. Кавкаски винарски трговци послали су 22 бурета вина за француске ратне бродове, који су с Фором дошли у Русију. Једна фабрика дувана поднела је на поклон француским мрнарима завоје с цигаретама. Завоји су у металним кутијама, уметнички израђеним и украшеним медаљонима цара и царице. Свака је кутија превезана свиленом тробојком. Цигарете ове фабрике за Фора и више официре предати су преко француског посланства, а остале послате непосредно на бродове. Безброј је брошура и књига о Фору и руско-француском пријатељству штампано је и продаје се као алва. — На свима главнијим тачкама својим Петроград је необично декориран — тако да је ово прво декорисање, које је Петроград у оволиким размерама доживео. — Општина петроградска у чијем ће здању бити ручак за председника републике поверила је украшавање зграде, сале за ручање и других одаја нарочитом одбору најбољих уметника.

Вести из народа.

Пишу нам из Черевића: „Између Черевића и Футога постоји скела за превоз, коју мала лађа превози. Закупници овога превоза су Волф и Трослер из Новог Сада. 3. (15.) августа био је вашар у Ст. Футогу и том приликом силан свет из Срема прелази на бачку страну. Промет је врло јак, покрај оваког превоза и оваких чиновника какве држе ови закупници на овом превозу могло је бити велике несреће. Скела је привезана за лађу танким једеком од жица, који се сав искидао а скелу однела вода Дунавом. За овакав случај није постарано да се у скели налазе у приправности весла или ленгер, те да би се могла избећи таква неприлика. Него скела пуна народа, кола, коња и марве оде Дунавом и бог знаде где би се задржала да је вода није снела до аде, где је силно ударила а лађа наишла на пањ и точак скрхала. Разуме се да је стога промет био сасвим обустављен и силан народ је од два сахата по подне, до касно у ноћ морао због неуредности закупникове и непажње његових чиновника, да пропушта време. Доцкан ноћу око 10 сах. дошла је друга лађица која код је Черевића стојала и са другом скелом почела превозити народ преко, но како је овом приликом света много више ушло него што треба, почела је вода у скелу заливати, кад је била на сред Дунава, тако да је народ силно запомагао, јер му је живот о концу висио. Незнамо кога се тиче да води надзор над овим превозом, али позване чинимо овим пажљивим на овај неред, јер кад се већ несрећа догоди, онда је доцкан изашиљати комисије на извиђај и констатовати да се несрећа догодила, него док се то још не догоди треба припазити је ли све у свом реду.“

Један ратар очевидац.

— Пишу нам из Борче. да је тамо крштено у очи Преображења дете назарена Ђорђа Јанковог. Дете је било старо већ две и по године. Крштење је обавио тамошњи администратор Јосиф Обрадиновић.

Вести из места и са стране.

Двадесетпетогодишњица српске химне. Српска химна, коју је сложио наш уважени композитор Даворин Јенко, отпевана је први пут у народном позоришту 12. августа 1872. год. на представи Ђорђевићеве алегорије „Маркова сабља“, која је давана у славу пунолетства и ступања на престо Његовог Величанства краља Милана, онда кнеза.

Како мисли краљ о ческом и немачком језику. Чески листови пишу шта је рекао краљ Фрања Јосиф једном тајном саветнику, који је био у аудијенцији: „Сваки официр — вели краљ — треба да за извесно време научи језик своје регименте. Тако исто може се с правом захтевати од Немца државног званичника у Ческој, да у свом сопственом интересу научи чески језик.“

Пожар у срп. мар. позоришту. Српско народно позориште бави се у Руми и приказало је у прошлу недељу „Слободарку“ од Призренца. За време представе букнуо је један фењер у позоришту, а од њега се упалила и завеса. Ватра је сретно погашена, али је тамошњи писар Вујин, испекао руке и лице како је притрчао да фењер погаси.

† Филип Петровић-Његош стриц црногорског кнеза Николе, умро је на Цетињу у прошлу суботу. Био је управитељ јавних послова.

Нашто је војничка музика у Сегодину. Два редитеља сегединског орфеума тражила су од заповедника тамошње коњичке регименте Гаудернека, да војничка капела свира на неком приказу у орфеуму, а заповедник им је одговорио: „Жао ми је, господо, да вам жељу не могу испунити, али наша капела није подесна за немачке представе, а сем тога ми смо овде за то, да сузбијамо Немштину.“ Овоме не треба даља обавештаја.

Погреб Кановасов обављен је у Мадриду на најсвечанији начин. На укопу је било присутно више од 100.000 особа. Иза сандука ишла су кола са 1500 венаца. Покров на сандуку држали су за крајеве осам најугледнијих шпањолских првака. А за сандуком су ишла парадна дворска кола појединих сенатора, министара, страних заступника и 2000 приватних каруца, представници свих градских већа и учених друштава у земљи. Све куће поред којих је спровод ишао, биле су у црно увијене. Веће из Мурција послало је 15.000 кгр. лаворова лишћа, да се улице поспу, којима ће спровод проћи. Сво имање своје у вредности од једног милијуна пезета оставио је Кановас својој жени, која је такође веома богата и има до 20 милијуна иметка, а добијаће сад и 30.000 пезета годишње мировине, Књижница Кановасова има преко 30.000 свезака најодабранијих дела и њу је оставио мадридској библиотеци, која има преко милијун свезака и броји се у највеће европске библиотеке.

Кр. угар. школа за бабичлук у Сегедину. Кр. угар. школа за бабичлук у Сегедину расписује за нову школску годину, која започиње 1. октобра по нов. кал. 12 стипендија од 40 ф. за оне жењскиње, које желе да слушају бабичлук. Оне жењскиње, које желе да добију исту стипендију имају своје молбенице, снабдевене са крштеним писмом, моралном и сиротињском сведоџбом, да припошљу до 19. (31.) августа о. г. на упривитеља др. Мана у Сегедину.

Украдене лубање. Сви мађарски листови пишу о крађи која је учињена у Стојном Београду. Из костурнице у тамошњој саборној цркви нестале су лубање краља Лајоша великог и краља Матије. Сумња се на једног младог медицинара да је ово учинио.

У енглеском парламенту налазе се још и данас два лица, која су ступила у политички живот, пре него што је краљица Викторија ступила на престо. Један од те двојице гроф Мансфелд, стар је 92 год. Он је посланик горњег дома већ 57 година, а пре тога био је 11 година посланик доњег дома, те тако он има за собом 68 година свог политичког живота. Други стари ветеран јесте 95 годишњи Шарл Пелхам — Вилијер, он је посланик горњег дома од 1835. године и за сво то време заступа округ Волферхамптон.

Једна интересантна опклада закључена је ових дана у шпанском посланичком дому. Посланик Цибизарета опкладио се са посланицима конзервативне стране Мадариагом и Караталом за 500 пезета да ће 4. фебруара 1898. год. Дон Карлос као крунисани краљ Шпаније ући у Мадрид. У Сан Себастијану пре убиства Кановасовог био се опкладио један либерал са једним послаником владине стране за 1000 пезета, да ће већ убијени Кановас бити министар само до 1. октобра ове године.

Помакнули зграду. У Паризу су ових дана по американском обичају помакнули целу велику зидану зграду и поставили ју на други крај. То се догодило са школском зградом, високом три спрата. Зграду су при земљи одпилили и поставили је на 130 дрвених ваљака и затим ју помакли 15 метара натраг и поставили је на нов, већ приправљен темељ. Кућу су испразнили и помакли тако лако, да се у собама није ни чашица изврнула. Кућа је тешка 500.000 килограма, а мицали су ју у минуту за осам центиметара.

Кратке вести. Сијамски краљ отпутовао је из Лондона и налази се већ у Немачкој. — Јосиф Лихтенштајн који је у Вел. Бечкереку пре 14 дана проневерио 5000 фор. и утекао ухваћен је у Бремену кад се спремао да пође у Њујорк и допраћен у Бечкерек, од проневерене своте потрошио је 800 фор. — Велики морски брод Лојдовог друштва — „Император“ изгорео је близо Бомбаја. — Тринајести међународни медицински конгрес одржаће се у Паризу 1900. године. — На међународном медицинском конгресу у Москви има 52 новинарска извештача. — Руски инжињери трасирали су до сад 120 врста манџурске железнице. — У Угарској ће ускоро бити умировљено 130 званичника на државним железницама. А затим ће редовно бити умировљен железнички званичник, који је прешао 60-у годину живота. — Из Панчева јављају, да је жена трговца Љубомира Михајловића убила свога мужа, а затим убила себе — Прошлог петка догодила се у Кијеву у некој дрогерији експлозија бензина, која је проузроковала велики пожар; 15 особа је погинуло. — Мађарски сликар Мункачи опоравља се од тешке болетице и излази у шетњу. — „Глас Црногорца“ пориче вест неких горњих листова, како о верењу књаза наследника Данила, тако и о верењу кнегињице Ксеније. — У Чикагу су ових дана постављене на тамошњој железничкој станици телефонске жице од алуминијума. — Јављају да у Јави многе жртве падају од куге и колере, особито бела раса страда. У Бомбају се приметило да они који узимају опијум лакше предурају болест. Од 10.000 ових само је један подлегао. — Гергеји познати генерал из 1848. године оболео је у Вишеграду.

Најновије вести.

Французи у Русији. Представници петроградски приредили су банкет француским поморским официрима. У среду је био преглед војске. При доручку наздравио је Фор руској војсци и побратимству руског и француског оружја. Руски цар наздравио је француској војсци.

Енглеска и Авганистан. На граници Индије попалило је Афридско племе тврђаву Али-Меџид.

— Пст Каро! повикаше деца, а псето покоравајући се својим малим госама, престаде лајати и приљуби се са свим уз децу.

Властелин отпусти коњушара. Још само неки корак, па би био пред децом, али не могаше даље, скине пушку с рамена и наслони се на њу посматрајући децу.

— Ах како су лепа... гле колико су налик на њу... Марјуча, моја драга... нећу те више оставити. Стотина оваких мисли напуни главу властелину; корачи ближе да загрли децу, али се уздржи и упита их:

— А где вам је мама?

Деца гледаше га немо и зачуђено.

— Где је Марјуча? упита властелин.

— Деда каже: Марјуча је умрла, одговоре деца безазлено.

— Умрла! промуца властелин и нехотице ухвати се за главу, неки необични осећаји опколеше га.

— Да, премилостиви господине, умрла је пре пет година, рече Ернесто.

Властелин се збуњено окрене и спази кључара где долази ближе.

— Како имаш лепе унуке, шапуташе властелин грлећи децу.

— Тешко мени с њима, ваљда би ми лакше било, кад бих знао — да кад би само знао... ко је тај... речи му застајаше, и чича стане плакати.

— А зар би му опростио?

— Од мене нека му је просто, одговори јецајући старац.

— Хвала ти чича! промуца властелин љубећи децу...

Кришанова.

ПРИВРЕДНИ ДЕО

ЗА ТРГОВИНУ, ЗАНАТЛИЈСТВО И РАТАРСТВО.

ГЛАСИЛО СРПСКОГ ЗАНАТЛИЈСКОГ УДРУЖЕЊА.

Шегрти и помоћници.

Сад је наступило време, кад се највећи део деце, намењене занату и трговини дају за шегрте и највећи део шегрта ослобађа за помоћнике.

Да видимо како то бива, па онда колико се у том греши и како би требало да се ради.

Закон заповеда, да деца морају ићи у школу до навршене дванаесте године. Наређује трговцима и занатлијама да не смеју узимати децу на занат или трговину док се нису уверили, да су шест година ишли у школу. Такав је закон и наредба, па ипак се нађе случаја, да се закон и наредба мимоиђе. Ако би неко и хтео да обиђе закон и наредбу, не би то требао да уради сам родитељ који даје дете, јер је то први услов и то је најмање, што се може желети, да деца понесу бар основне науке собом и да су телесно бар толико развијена, колико могу бити деца од дванаест година.

Данас су шегрти под заштитом државног закона, и он тражи од трговца и занатлије, да шегрте шиљу у школу. Те се школе држе у вече, и где се на држање тих школа пази, ту оне доста допринесе, да се знање шегрта учврсти и по могућству развија. Господарима не може да буде право, што им шегрти напуштају посао, па иду у школу, али не могу ту ништа учинити, јер закон оглоби оне господаре, који хотимично задржавају шегрте од школе. Неки се господари бране тим, што тих школа није пре било, па су они ипак могли напредовати и данас су своји господари и ништа им не фали. Али они немају право. Онда, кад су они били шегрти и кад су постали своји господари, све од почетка до краја, све је друкчије. Данас мора трговац и занатлија да уђе потпуно спреман у борбу. Не наступа данас живот у оном тренутку кад неко постаје својим господаром, него тим часом ступа он у борбу, о каквој донде он ни појма нема. Врло често не зависи од капитала, који је уложио у своју радњу, опстанак и будућност његове радње, него врло често од тога, колико је спреман за данашњу борбу. А први основ тој спреми даће она наука, коју као шегрт прими у радњи и школи. У осталом, шегртске школе држе се у вече, кад најмање сметају трговачкој и занатлијској радњи. Да је по дужности, требало би да се господари сами заузимају за ове школе, те да ове потпуно одговарају позиву своме Морамо признати, да ове школе још нису оно, што треба да су, али то неће све донде моћи бити. док о њима не буду имали друкчија појма и док се за њих не буду заузимали они, којих се то на првом месту тиче, а то су шегртски господари и дечји родитељи.

Много се греши у том, што родитељи траже, да им дете за кратко време, на пример за две године изучи један посао. За тако кратко време не даје се изучити ни најлакши занат, а камо ли да се изучи занат, који мора данас терати утакмицу са фабрикама, и трговина, за коју је кадгод мало и десет година да се проучи како ваља. Неки родитељи удешавају са господарима, да им дете за кратко време изучи посао и за недостатак времена плаћају у новцу, као да се новцем даје оно постићи, што треба многога рада и многога искуства. Док се шегрт гледањем и незнатном помоћи у послу спрема за рад, дотле он збира главне појмове и стиче основну спрему за самосталан рад. Ко добро не испече ове прве, главне појмове и не прибави добру основну спрему, не може лако ни отпочети самосталан рад. Он ће имати име помоћника и зваће се само, да се „ослободио,“ а овамо су код таког обично руке везане, а ум збуњен. Боље му је бити две и три године дуже шегртом, него да као млад помоћник мора учити нешто, што би требао да је као шегрт сазнао.

Обично се у почетку, кад се дете даде на занат или трговину, уговори с господаром, на колико га времена узима. Но тај уговорни рок могао би и да се продужи, ако се покаже у току рада да није довољно дуг; никако пак не би се смео смасмањити, ако је шегрт иначе бистар и ако му посао како добро од руке иде. Јер такав случај може лако да превари. Деца нису у свима годинама и у сваком случају једнако пријемљива за науку. Нека се рано развијају и доста често нагло попусте, нека опет доцније се развију и доста често, кад се с њих хоће да дигне рука, а они нагло почињу да напредују.

Зато треба дати времена и уму да се развије, и рукама да постану окретне, а и шегрту да посао свој са сваке стране упозна, те кад се за једнога хоће да каже, да је ослобођен, то да значи, да је он ослобођен од тешких веза његовога посла и да све основе у раду може слободно, самостално вршити.

Разуме се само по себи, да шегрт треба на једном месту да проведе цело своје време шегртовања. Али за то као помоћник калфа, треба да прође кроз више радња. Не мислимо да ту треба сваки час да мења господаре и да се промеће ради шетања, него да за најбурније своје младости прође света, упозна се скроз са својом радњом и позивом и да сваки случај и сваку споредност својим сопственим искуством запечети. Док је нов и млад помоћник никако не би требало да оде од свога господара, где је посао изучио бар за неко време, рецимо по или годину дана, јер га његов господар најбоље познаје, па ће му знати да даде у свом послу ону струку и одељење, које је таман за њега. Тим ће му лакше бити док пође „у свет“ и стане на сасвим слободне ноге. Кад је ту провео колико треба, лако му се кренути даље. Само мора и даље пазити да се не пребаци. Младићи су обично пуни лепих жеља и у томе су неограничени. Њихов ум и машта гони их напред, у велики свет, али за то морају добро пазити да у том не чине велике скокове. Из Пироша не иде се одма у Беч, из малога места у велико, светско место.

Јер ови неприродни скокови не само да рђаво утичу у његову стручну радњу, него се такав младић доста често изгуби у оном великом свету, те или се више никад не дигне или постане малодушан, тежећи за оним великим светом.

Који помоћник не прође света, тај се није довољно спремио у своме послу. Не мислимо овде оно вандровање, да се младићи треба да напате глађу и свакојаким невољама, па да тек онда за себе отпочну радњу. Помоћник треба да своју струку изучи свестрано и на сваки начин да проведе ма најкраће време на врелу свога рада. Није истина, да је шегрт изучио све, јер је био на ситу и решету, и да помоћник само то изучено самостално ради, те да је онда спреман и способан као свој господар то исто радити. Све се данас у свету усавршава, а највише занат и трговина, па ако неће као помоћник свој посао свестрано проучити, позније, као свој господар мораће много пута скупим искуством то наплатити.

Трговина има већих и по нашим местима. Помоћници ће се моћи дотерати у самој струци, у трговању и овде. Али има нешто, што не могу овде научити, а што ће моћи у горњим већим радњама, које ове наше веће радње снабдевају робом, готово сваки дан видети и искусити. Трговање у великом треба да знаде и онај трговац, који ће у малом трговати на селу То ће му требати због свезе са горњим трговцима. Кад познаје његов рад и како он ради, умеће с њим трговачки трговати. Осим тога упознаће се колико-толико с оном великом трговачком преписком, па са историјом поједине робе.

Занатлије много мање имају прилике, да своју струку у већем обиму овде код нас испеку. Ко хоће добро да испече занат, тај треба да почне од мале сиромашне занатлијске радионаце (веркштата), па до фабрике, где се све од малога до великога из сировине готови. У великим радњама проучиће трговање, опћење са муштеријама, упознаће свој занат до најмањих ситница. Искуства ће имати за сваку прилику, и онда може бити вешт и искусан занатлија, да се зна наћи у данашњој борби.

Није доста само ослободити младића и пустити га у свет, него су дужни родитељи о њему још увек бригу родитељску и надзор водити. Нису то младићи, који су по спреми способни да се нађу свугде и у великом свету. Многи је у том посрнуо и пао. Највише зависи од тога, какав је темељ добио од куће, па док је био шегрт. Али никад неће бити на одмет, да га родитељско око непрестано прати и да му не да скренути са права пута.

Који се као помоћник одржи кроз више година, буде имао стална места за дуже време код својих господара, не буде мењао сваки час вароши и не буде сваки час долазио кући родитељима, испећи ће добро своју стручну радњу и биће добар господар.

Вести.

Земљорадничке задруге. Од једнога одличног привредника српскога добили смо писмо, које препоручујомо пажњи наших читалаца, нарочито по селима. Писмо гласи: „Сад се навршује равно 50 година, како је Рајфајзен — бивши сеоски начелник — у свом сеоцету на Рајни једне гладне године основао прву земљорадничку задругу. Разуме се да су га са свију страна љуто нападали, да је имао многе противнике и неколико година грдне препоне да савлађује. И савладао их је, превладала је добра ствар нечувеним успехом. У Немачкој имаде данас више од 10.000 таких задруга, које „све без изузетка прелепо успевају“ и благотворно делују. Исто тако напредује та установа у Енглеској, Француској, Русији, Италији, Шпанији, и у целом свету, па и у Турској У Србији их почеше 1894. године оснивати, и досад су већ више од стотине земљорадничких задруга основали, а централна управа (савез) им је у Смедереву. У Бугарској напредују исто тако, а у Чеха скоро нема села без своје задруге. И у нас амо се једва једном, разуме се ево тек после 50 година — покренуо интерес за ту благотворну установу, која свуд већ успешно хвата корена, па опет ће се наћи можда још људи, који ће се противити, јер нису ствар још упознали, ма да је сасвим једноставна. Ко јој само пола сата посвети и само мало њен смисао и главно начело јој упозна, тај од оног часа постаје поборник њен. — Ни данас још није ни за нас касно; у Немачкој основаше н. пр. 1891. год. 599, 1892. год. 623, 1893. год 1136, 1894. год. 1285, а 1895. год. 1909 нових задруга, па ће ствар и у нас напредовати, само кад се хвала Богу једном већ почело“.

Слобода трговања. Једне српске новине пишу: Не да се објаснити равнодушност полициске власти на спрам Фогла, који својом мешовитом радњом хоће да поплави свет. Ми разумемо, када се он беше ограничио само на продају слика, али ово што сад ради, то је више но претерано. Он је сад и трговац и занатлија, и то врло опасан, који тако рећи свој еспап сваком на силу намеће. Молили би, да нам се каже, који закон допушта такву радњу. — А како стоји у том погледу код нас? Погледајте само оне некрштене око нас шта раде!

Вашар у Дебељачи. Јављају нам из Дебељаче (Баната), да ће се тамо у Дебељачи по имену нових кумова, који хоће све да помађаре названом Торонтал-Вашархељу одржати вашар (сајам) 28. 29. и 30. августа п. н. Допуштено је и свиње дотеривати.

Жетва меља. Изгледи за жетву у Жатцу (Saatz) у Ческој знатно се поправили. Цени се да ће бити 80.000 до 85.000 мет. центи. Каквоће биће боље од лањског меља. Берба је ових дана отпочела и цене ће бити од 90 до 100 ф.

Америчко жито. Како јављају из Фијуме, стигло је тамо два терета америчког жита из Њујорка. Жито су купиле трговачке куће с раном у Будимпешти и употребиће за будимпештанске млинове. И у Трст је стигао један терет жита.

Руски трговци, са гасом одавно су покренули питање, да им железнице спусте тарифу, како би лакше могли конкурисати са Американцима на западно-европским трговима, а поглавито на трговима немачким. Нарочита комисија железничка разматрала је ово питање и одредила нову тарифу од Петровска на Касписком мору, и од пристаништа на Волзи: Калишина, Саратова, Царницијуна и Нижњег Новгорода до главних немачких и нидерланских железничких станица: Берлина, Дрезде, Лајпцига, Хамбурга, Магдебурга, Либека, Торна, Бреславе и др. О непосредној тарифи до Кенигсберга и Данцига решаваће се на међународној конференцији у Амстердаму. Решење питања о овој тарифи сматра се као врло корисно, опште је уверење да ће оно много допринети за извоз руског гаса.

Државно примање у Угарској. По исказу о примању и издавању угарских државних благајница од 1. априла до краја јуна ове године износи целокупно примање ф. 115,651.883.32 према ф. 112,420.693.80 у прошлој години за то време; целокупно издавање је ф. 116,400.498.92½ према фор. 115,755.300.47. Према томе примање је веће са ф. 3,231.189.52 а издавање 545.198.15½ од онога 1896. године. Билансија друге четврти 1897. повољнија је са ф. 2,585.991.06½ од оне у другој четврти 1896. — Држави је добро, а како је онима, који државне благајнице пуне, о томе се слабо брине статистика.

Цена сребру пада. Колиграм сребра вреди сад само око 72 марке. Узрок томе наводе стручњаци да је прелаз Русије на вредност злата и реформа валуте у Јапану.

Приход железница у Угарској и Хрватској-Славонији. Свеукупни приход железница у Угарској, Хрватској и Славонији, не убројив овамо вициналних и локалних железница, износио је године 1896. године своту од 113,470.236 ф. према 104,250.055 ф. у г. 1895., а чисти вишак износио је године 1896. 44,658.482 фор. према 39,351.099 ф. у г. 1895. — Кр. угарске државне железнице партиципирају у том исказу са 98·2 мил. прихода у г. 1896. према 89·5 мил. у г. 1895., односно са 38 мил. вишка у год. 1896., према 33 мил. вишка у г. 1895. Прометни којефициент износио је г. 1896. 61·31 пост. према 63·13 пост. у год. 1895. У опће су укупни приходи поскочили за 8·844 пост.

Званичне забелешке будимпештанске берзе
од 12. (24.) августа.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 77 до 81, цене од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — нов.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 77 до 81 цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. —н.; нова од 12 ф. 90 н. до 13 ф. 25 н. пештанска, стара, каквоћа по хект. од 78 до 81, цена од 100 килгр. од — ф, — н. до — ф. —нов. нова од 12 ф. 85 н. до 13 ф. 60 н.; бачка, стара какв. по хкл. од 77 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од — ф. — н. до — ф. — н.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кгр. од 9 ф. — н. до 9 ф. 10 н.: друге врсте, каквоћа по хектолитру од 70 од 72 цена од 100 кгр. од 8 ф. 90 н. до 8 ф. 95 нов.

Јечам, нови, за пиву, каквоћа по хкл. од 60 до 62. цена од 100 кгр. од 6 ф. 50 н. до 7 фор. — нов.; за пециво, какв, по хл. од 62 до 64, цена 7 фор. 20 н. до 8 ф. — н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, нова 8 ф. 30 н. до 10 ф. — н.

Зоб нова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 6 ф. 35 н. до 6 ф. 60 нов.

Кукурузе стари, банатски, какв. по хл, од — до —, цена од 100 кгр. од 5 ф. 30 н. до 5 фор. 35 н. остали, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 5 ф. 20 н. до 5 ф. 25 н.

Репица, наквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 12 ф 20 н. до 13 ф. — н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од — ф. — н. до — ф. — н.

Маст, 100 кгр. 58 ф. — н.

Сланина, 100 кгр. 54 ф. 50 н.; сушена 59 ф. 50 н.

Шљиве, босанске 100 кгр. од — фр. — н до — фор. — н.; славонске 100 кгр. — ф. — н.

За пренос робе на лађама плаћа се до Будимпеште од 100 килограма по Дунаву: од Панчева од 23 нов. до 27 нов. од Новог Сада од 21 нов. до 23 н. од Бездана од 13 н. до 15 н; по Тиси: од Сегедина од 27 н. до 29 н. од Сенте од 26 н. до 27 н. од Титела од 24 н. до 25 н.; по Сави: од Митровица од 32 н. до 34 н.; по Бегеју: од Темишвара од 38 н. до 42 н. од Вел. Бечкерека од 27 н. до 28 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи
од 12. (24.) августа.

Дукати	5 ф. 65 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 52 н.
Угарска златна рента	122 ф. 50 н.
Аустријска златна рента	124 ф. — н.
Угарска крунска рента	99 ф. 80 н.
Немачке државне марке (од 100 мар.)	58 ф. 72 н.

Преглед трговине у прошлој недељи.

Махунасти плодови: Пасуљ бели крупни нови, од — ф. — нов. до — ф. — н., пасуљица — ф. —н. до — ф — н. жути пасуљ — ф. — до — ф. — н. Сочиво — ф., ——— фор. Мак од — фор. до — фор. Све од 100 килограма.

Детелина обична од 1895. год. од 31 ф. — н. до 37 ф. — н. од 1896. од 39 ф. до 45 фор., Мухар од 5 фор. — нов. до 5 фор. 25 нов. Грахорица, вика од 5 фор. — нов. до 5 ф. 10 нов. Све од 100 кил.

Шећер: прва врста 35 ф. 25—50 н.; шећер на коцке 36 фор. 25—50 н.; лошији 34 фор. 75 новч. франко у Будимпешти. Све од 100 кил.

Петролеј: фијуманско-амерички петролеј 22 ф.: — н. фијуманско-руски петролеј 19 ф. 25 н., салонски, оршавски петролеј 17 ф. 25 н., кроштатски петролеј 15 ф. — н., све од 100 кил. нето са 20 проц. таре са обручима, царина се узима у Будимпешти; угарски петролеј са три крста 19 ф. 50 н., са два крста — ф. нето од 100 кил., нето тара инклузиве Барел иб Будимпешта.

Вуна. Груба вуна други стриг од 90 ф. до 93 ф. Чиста бачка вуна од 93 фор. до 98 ф.; средња вуна први стриг од 122 ф. до 123 ф.

Трговина.

НОВИ САД, 14. (26) августа. Пшеница прве каквоће 12 ф. 10—20 н. Пшеница средња 12 ф. — н. Пшеница лакша роба 11 ф. 70—80 нов. Наполица

11 ф. ——— н. Јечам 6 фор. 10—— н. Зоб 5 ф. 80—90 н. Кукуруз у зрну 5 ф 10—— н. Маст 60 ф Сланина сува 60 фор., дебела паљена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 45—46 нов.
„ средњи . . 43—— нов.
„ лаки . . . 41—42 нов.
Све од 1 килограма.
Теоци . 20—24 нов. по клгр.
Јагњци 7—12 фор. по пару.
Овци . ——— фор. по пару.

*

Брашно, 23. августа по рим. Фино брашно: Нумера 0 — 20 ф. 60 н.; — 1. — 20 ф. 20 н. 2. — 19 ф. 80.; 3. — 19 ф. 40 н.; брашно за лебац: Нумера 4 — 19 ф. — н.; 5. — 18 ф. 60 н. — 6. 18 ф. 20 н.; — 7. 16 ф — н. брашно несејано: I. — 15 ф. — н.; II. — 14 ф. — н. мекиње: 4 ф. 60 н.; грис прве и друге врсте, 21 ф. — н.; треће врсте: 20 ф. 60 н. Све од 100 килограма. Цене су парног млина Балтазара Фајта у Новом Саду.

*

Стање воде под Новим Садом.

13. августа било је . . . . . 5.14 мет.
14. августа било је . . . . 5·04 мет

*

БУДИМПЕШТА, 13. августа. (Недељни извештај Ђорђа В. Жекића са будми-пештанског трга, Sütö utza 6.)

Тенденција штајнбрушке данашње пијаце остала је непромењива; резерве фората има 30329 ком. Дотерато је 23. августа 427. а продато је 387 ком. по цену: Прима дебеле млађе мађарске за 56 нов. Лакше млађе мађарске за 54—55 н. Дебеле српске старије за 54—55 н. Дебеле млађе српске за 54 до 55 н. Лакше средње српске за 53 до 54 н. Разуме се бруто од киле.

Цене су од недеље прошле боље и повољније но скакање није искључиво — варира увек са по новч. или са 1 нов. горе. Зависи од тражње и од расположења купаца као и од фората. Ако је догон мањи цене скачу а ако је већи падају.

*

БУДИМПЕШТА 13. (25.) августа Извештај Манојла Мано Зиси, житарска и земаљских производа комисионарска радња, (Petőfi-tér 3.)

Усљед скупог Њујорка који је ових дана са десет центс. виши стигао, цена жита опет рапидно поскочила. Направљено јесенско жито ф. 12·80, пролетно ф. 12·50. Мај-јуни кукуруз ф. 6·20, продато потиско жито 80 к. тешко по ф. 13·80 3/м на 100 к. То су највећи курзеви и цене ове године што је до сада било. Цене тргле натраг пре два дана; Њујорк јефтинији, млинови се уздржавају од великог купа. У опште лабавији посао. Зависи од Америке какве ће цене тамо варирати а најважнији фактор нам још сљедује Индија.

Готова роба.

Жито потиско ново 80 к. квал. ф. 13·——13·20 3/м. 100 килгр.

Жито банатско ново 74 к. квал. ф. 12·30—12·40 3/м. 100 клгр.

Жито бачко ново 75 к. квал. ф. 12·40—12 60 3 м. 100 клгр.

Жито сремско ново 74 клгр. квал. ф. 12 20—12·30 3/м. 100 клгр.

Жито српско ново 74 клгр. квал. ф. 10·60—10·70 3/м. транзито.

Жито румунско ново 74 кл. квал. ф. 10·70—10 80 3/м. транзито.

Раж (нова) фор. 8·90—9·— Cassa 100 клгр.
Јечам нови фор. 6·50—7·— Cassa 100 клгр.
Зоб фор. 6 30—6·80 Cassa 100 клгр.
Кукуруз фор. 5·40—5·50 Cassa 100 клгр.

Термини нотирају:

Жито за јесен 1897. фор. 12·10—12·12.
Жито за пролеће 1898. фор. 12·——12·02.
Раж за јесен 1897. фор. 9·——9·02.
Зоб за јесен 1897. фор. 6·14—6·16.
Кукуруз за септ.-окт. 1897. фор. 5·48—5·50.
Кукуруз за мај-јуни 1898. фор. 6·10—6·12.
Репица (Kohl) за авг.-септ. 1897. ф. 13 20—13 30.

*

БЕЧ, 23. августа п. рим. 1897. (Извештај воловоског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 5085 ком. т. ј. 3633 мађарског, 809 галичког и 643 немачког соја.

За добру марву била је тражња и данас добра; напротив пак слабе врсте остадоше занемарене.

Продавало се за 100 килограма живе тежине: мађарски од ф. 27 34, прима до фр. 37.— галички од фор. 28—34, прима до 37·—, немачки од 30—37, прима ф., 39.50

Слабије врсте, бикови и краве од ф. 20—32.

*

БЕЧ, 24. августа по рим. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 9322 ком. а смештено за продају 4379 назимади и 4858 тешких свиња мађарског соја.

Усљед већег догона цене опет натраг ударише. Продавало се:

Прима роба од 47—49 новчића
Средња „ „ 45—46 „
Лака „ „ 42—44 „
Назимад „ „ 33—43 „
на килограм живе тежине без потрошарине.

*

БЕЧ, 24. августа п. рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 9322 к., дошло је 4379 ком. млађе врсте, 4858 комада угојених мађ. соја —. Свега 9237 комада дотерано.

Трговина је била трома.

Продало се:

Прима роба 47—48 н. изнимно 48½ н.
Средња „ 44—46 н.
Сремска „ 47—— н.
Назимад „ 38—47 н.

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 55 —— ф.
„ „ масти 54 —— ф. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 5085 комада, од којих беше 3357 угојених и 1728 ком. мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима — — — 38½—39 нов.
Мађарске „ — — — 32—35 „
Средње — — — — — 28—32 „
Слабије — — — — — 25—28 „
Бикови немачки прима — 30—31 „
Бикови немачки слабији — 22—26 „
од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Одговори уредништва.

Ј—ц у П—ф. Лист онај, послали смо онамо.

Ђ. В. Ж у Б. Закаснило за овај број. Шаљите само. Поздрав!

ОГЛАСИ.

ГВОЖЂАРСКА И ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
С. А. КРСТОНОШИЋА
У МИТРОВИЦИ 378 1 2
потребује два шегрта који могу одма ступити. Они, који осим српског још мађарски и немачки говоре, имају првенство.

ЈЕДНА НЕМАЧКА ГРАЂАНСКА кућа, прима ученике на стан и рану. Упитати код
ОБЕРМИЛЕРА
Нови Сад, змијина улица
382 1— бр. 10.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
СТЕВАНА Д. ШИЋАРЕВИЋА
У ТУРСКОМ БЕЧЕЈУ 384 1—3
потребује једног помоћника који потпуно мађарски говори. Ступање одма.

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА
МИЛАНА ЖИВАНОВИЋА
У РУМИ
потребује једног млађег помоћника.
373 1—2

МАЛИ ОГЛАСИ.

Једна од угледнијих српских породица примиће идуће школске године 1—2 ученика **ниже** гимназије у кост и квартир по умерену цену. Обавештаја даће администрација „Заставе.“ 0·372 3—3

Zwei Commiss
für eine grosse Damen- Mode und Leinenwaarenhandlung pro 1. September a. e. gesucht.
Reflectanten müssen tüchtige Verkaufer sein, perfect deutsch und serbisch sprechen und mit feiner Kunde umzugehen verstehen. Offerte mit Zeugnissabschriften unter Beischluss der photographie sind an die Administration dieses Blattes unter Chiffre „MODEWAARENHAUS“ prompt einzusenden 351 3—3

У КУЋИ
СОМБОРСКЕ СРПСКЕ
ЧИТАОНИЦЕ
на најлепшем месту налазећа се кафана и пивница, под врло повољним условима издаје се под закуп. Ко би исту радњу имати желео, нека се обрати на
А. М. АНТИЋА
368 3—3 **у Сомбору.**

COMMIS
der Manufactur & gemischte branche wird per sofort acceptirt. Offerte sind zu richten samt Gehaltsanspruche
F. Wiegenfeld, Mitrovitz
Die die einfache Buchfürung kennen haben vorzug. 378 2—2

Ein Commiss
det Mode-, Manufaktur u. Confektions-branche flotter Verkäufer, der deutschen, ungarischen und croatischen Sprache mächtig, wird acceptirt Offerte mit Photographie an **Leopold Schwarz** Essegg. 369 2—2

Школска објава.

У уторак 19. (31.) августа 1897. г. одржаће се: пријемни, поправни, накнадни и приватни испити.

1. 2. и 3. септембра о. г. по нов. кал. траје уписивање.

4. септембра читаће се школски закони, а 6. септембра почеће редовна предавања.

У I. разред примају се ученице, које су навршиле 10-ту годину живота и које су с добрим успехом свршиле IV. разред осн. нар. школе.

Ученице из V. и VI. разреда осн. нар. школе могу бити примљене у II. и III. разред ове школе, ако предходно на пријемном испиту покажу добар успех из предмета, што су прописани у I. односно у II. разреду ове школе.

При уписивању ученица тражи се: крштено писмо, школска сведоџба из последње године и сведоџба, да су каламљене крављим богињама.

Приватне ученице имају се, најдаље за прва три школска месеца писменом молбом пријавити учитељском збору за то и приложити ту крштено писмо и последњу школску сведоџбу.

Све ученице, редовне и приватне, кад први пут овамо долазе, плаћају 1 фор. уписнине, а све без разлике још по 50 н. пристојбе за сведоџбу.

Родитељи редовних ученица умољавају се, да претходно пријаве управи школској, где намеравају дати у стан своје дете: а породице, које мисле држати оваку децу на стану, умољавају се такође да се пре примања пријаве за то школској управи.

У Новом Саду, 15. (27.) јуна 1897.

Аркадије Варађанин
381 1—1 управитељ.

Број 16809/897.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај код сл. кр. вароши Новог Сада, на установљена два помоћна чиновничка места са годишњом платом од 700 фор. и станарином од 210 фор. и у колико би се ова новоустановљена места путем поступања попунила, то се уједно расписује стечај на упражњено место првог реда писара са годишњом платом од 600 фор. и станарином од 150 фор. односно на писарско место другог разреда са годишњом платом од 500 фор. и станарином од 150 фор. Са биљегом од 50 новч. снабдевене и уредно устројене молбенице имају се до закључно 15. септембра 1897. године пресветлом Господину Др. Виктору Флагу вел. жупану сл. кр. вароши Новог Сада, или варошком магистрату поднети.

Примећује се, да сви они, који су усљед стечаја од 5. јула 1896. године бр. 21858 на рачунарска места компетовали с погледом на то, што су ова помоћна чиновничка места у место горе означени рачунарско-официјалска места установљена, ослобођени су од поновног предавања молбеница.

Из седнице магистрата сл. и кр. вароши Новог Сада држане 17. августа 1897. године.

Стеван Поповић Пеци с. р.
370 3—3 кр. саветник градоначелник.

МЕШОВИТА И ПАМУЧАРСКА ТРГОВИНА
ДАШЕ ГРУИЋА
У СОМБОРУ
потребује за 3. (15.) септембер једног помоћника. 375 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Срп. Елемиру овим се расписује стечај. Са истим местом скопчана је плата од 400 ф. редовне, за пофторну школу 30 ф., 8 ф. паушала, 4 хвата сламе за огрев, стан са три собе, кухињом, шпајзом, шупом, шталом, леп врт лозом и облагорођеним воћем засађен. Изабраном учитељу у дужност спада све по закону прописане предмете предавати, пофторну школу држати, децу црквеном појању учити, за једном певницом појати сваке недеље и празника и у време поста при пређеосвећеној литургији певницу држати. Уз ту плату дужан је при свакој одборској и скупштинској седници перо водити и црквене рачуне концем године саставити.

На ово место могу компетовати само оспособљени учитељи који су у Сомбору учитељску школу учили и испит из мађарског језика положили.

Молитељи нека се обрате са инструисаном молбом и документима на председништво. Рок стечаја трајаће до 8. септембра т. ј. на Малу Госпојину којег ће се дана и избор одржати.

Из седнице школског одбора држане 10. августа у Срп. Елемиру 1897.

Миша Еремић, перовођа. 280 1—3 **Обрад Еремић**, шк. председник.

НАЈМОДЕРНИЈЕ
ХАЉИНЕ
ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ДЕЦУ
само код
ХАЈНРИХА МОГАНА
НОВИ САД
главна улица бр. 3. у Недељковићевој кући. 356 2—20

Част ми је поштованој публици до знања ставити, да имам најновијих и најпрактичнијих
РАКИЈСКИХ КАЗАНА
који су мој проналазак и на који сам 1890. године на 15 година ПАТЕНТ (привилегију) добио, да само ја ту врсту правити смем.

Осим те врсте имадем и сваке друге врсте ракијских казана, котлова за прање у гвозденим пећима и сваког другог посуђа.

Преоправљам старе казане на нов систем (цилиндре) и купујем стари бакар и друге метале.

Рад ми је солидан а цене умерене. — Илустроване ценовнике шаљем на захтевање бесплатно.

Надајући се што већим поручбинама

Остајем са особитим поштовањем
Милан П. Јовановић,
казанџија у Новом Саду (Ujvidék.)

Учтиво молим сваког пријатеља, да где види сличан казан без мога имена, да буде толико добар и да ми до знања стави. 347 4—5

БАНКАРСКА И МЕЊАЧКА РАДЊА
МИРОСЛАВА СПАИЋА
У МИТРОВИЦИ
ГЛАВНА КОЛЕКТУРА КР. УГАР. ПРИВ. КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ
продаје класне лозове
100.000 ЛОЗОВА, 50.000 ДОБИТАКА. СВАКИ ДРУГИ ЛОЗ ДОБИВА.
Главни згодитци у крунама а. вр. у срећном случају 1,000.000, 400 000, 200.000, 100.000, 80.000, 70.000, 60.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20 000, 10.000 и многи други већи и мањи добитци, на последак још и једна премија од
600.000 КРУНА
Цена је за прво коло 1/1 цели лоз 12 круна, 1/2 пола лоза 6 круна, 1/4 четврт лоза 3 круне, 1/8 осмина лоза 1·50 круна.

Код поруџбина поштом молим да се приложи 30 филера за рекомандацију, и 20 филера за листу вучења.

Купујем и продајем златан и сребрн новац, државне хартије од вредности, лозове сваковрсне, продајем нове велике и мале дукате. 285 9—10

Главни и одговорни уредник др. Емил Гаврила.

Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.